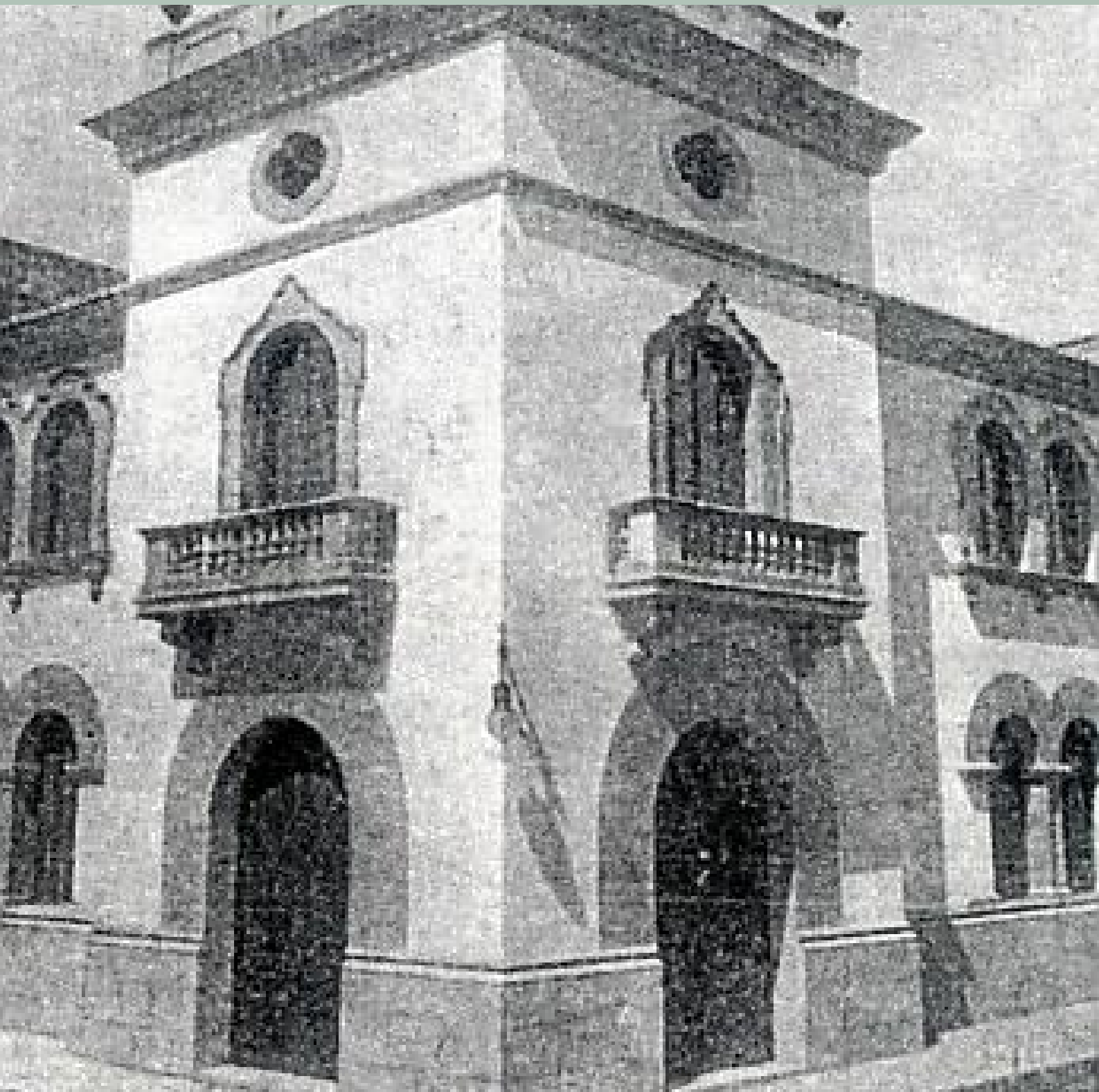

LA CASA DEL POBLE

MAIG 2022

GUIA DE LECTURA

BIBLIOTECA JOSEP M. LLOMPART

LA CASA DEL POBLE DELS ORÍGENS A L'ACTUALITAT

Col·loqui a càrrec
d'Antoni Vidal (Dr. en Història)
i membres d'Amics de la Casa del Poble

Dimecres 11 de maig | 19 h.

LA CASA DEL POBLE DELS ORÍGENS A L'ACTUALITAT

BIBLIOTECA JOSEP M. LLOMPART

GUIA DE LECTURA

© Dels textos: Antoni Vidal Nicolau

La Casa del Poble va ser un dels edificis més emblemàtics de l'eixample de Palma. El projecte de construcció de la Casa del Poble s'inicià a partir de la donació que, el 1918, feu el financer Joan March. Aquest edifici acollí les societats obreres d'ideologia socialista i, inicialment, també les anarcosindicalistes. Des de la Casa s'impulsaren reivindicacions com la de la jornada legal de les vuit hores i es fomentà l'associacionisme obrer en sectors que fins aleshores no comptaven amb un sindicat.

La primera pedra es col·locà el 20 de gener de 1920 i, quatre anys més tard, el gener de 1924, s'inaugurà oficialment l'edifici de dues plantes, projectat per l'arquitecte Guillem Forteza. Era una de les cases del poble més modernes d'aleshores. A la planta baixa hi havia l'habitatge del conserge, el cafè, set despatxos, la seu del patronat de la Casa del Poble, les dependències de la cooperativa obrera i de l'escola obrera. A la primera planta hi havia set despatxos més, la sala de lectura i la biblioteca. També hi havia un teatre amb 450 localitats.

Entre 1924 i 1936 tengué un paper clau en la promoció d'activitats dedicades a les classes treballadores. Per exemple, impulsà l'entitat **Salud y Cultura** que promovia les activitats culturals i l'exercici físic. Fins i tot, en els últims anys, disposà d'un gimnàs per a la pràctica esportiva dels militants. A més, s'hi constituí una càtedra de teatre que escenificà nombroses obres teatrals i també una coral que participava en els actes festius.

Amb la proclamació de la República i fins al juliol de 1936 tengué un funcionament molt actiu i fou seu de multitud de societats obreres. Per una banda, promogué conferències on es divulgava no només la ideologia obrerista sinó també altres temàtiques com l'higienisme, el foment de l'educació, el coneixement científic i, fins i tot, l'educació sexual. A la vega-da, oferia cursos de mecanografia, comptabilitat i càlcul pels afiliats als sindicats. S'hi celebraven els actes públics de les societats obreres i dels partits d'esquerres, com a mítings i altres esdeveniments. Per exemple, el febrer de 1935 s'hi instal·là la capella ardent de Llorenç Bisbal, líder històric del socialisme de Mallorca. Segurament perquè era un centre de vida obrera, el 4 de juny de 1936 dos membres de la Falange feren explotar un potent artefacte en un dels finestrals de l'edifici. Hi hagué set ferits.

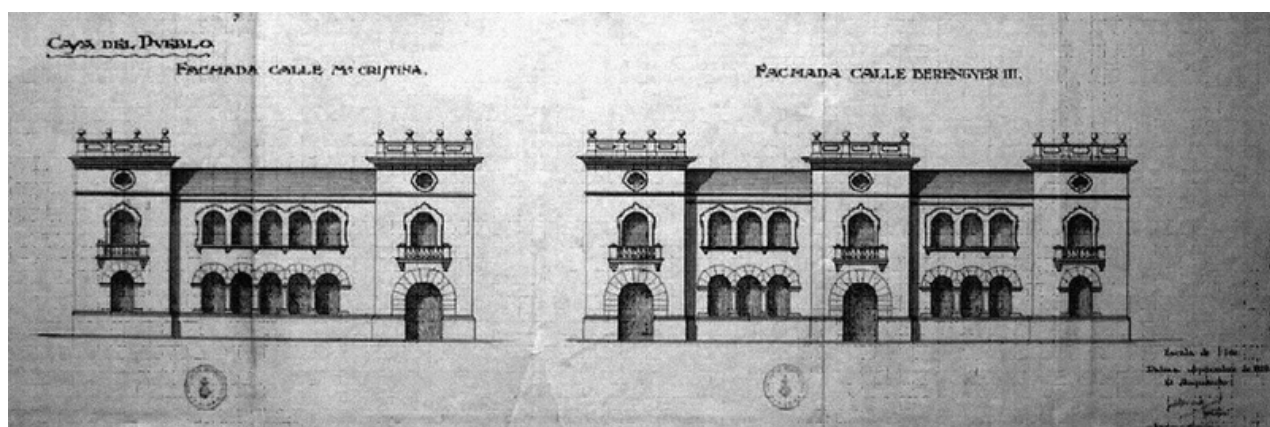
La nit del 18 al 19 de juliol de 1936 s'hi concentrà un important grup d'obrers que hi acudí per escoltar les notícies que la ràdio emetia sobre la sublevació militar del nord d'Àfrica i la Península i s'intentà infructuosament que el governador civil autoritzàs l'entrega d'armes a les forces obreres. A les set i mitja del matí del 19 de juliol, militars rebels a la República ocuparen l'edifici i detingueren dirigents i militants que eren a dins. Així, la Casa del Poble fou ocupada per la Falange, que la convertí en el Cuartel José Antonio, on es torturà a dirigents i militants d'organitzacions d'esquerres.

El 1937, la Falange abandonà l'edifici i aquest passà a ser propietat de la Delegació Nacional Sindical que hi creà el Centre de Formació Professional Verge de Lluc. El 1975, quan el Franquisme donava els últims alens, es procedí al seu esbucament amb l'excusa del seu mal estat. Però la realitat era que es volia impedir que l'edifici retornàs als seus orígens: la seu de les organitzacions obreres de Palma.

Amb la recuperació de la democràcia, es retornà el patrimoni sindical històric a les principals centrals sindicals i el solar de l'antiga Casa del Poble acabà sent propietat del Ministeri de Treball, que el va vendre a un fons d'inversió que ara pretén construir-hi un bloc d'habitatges.

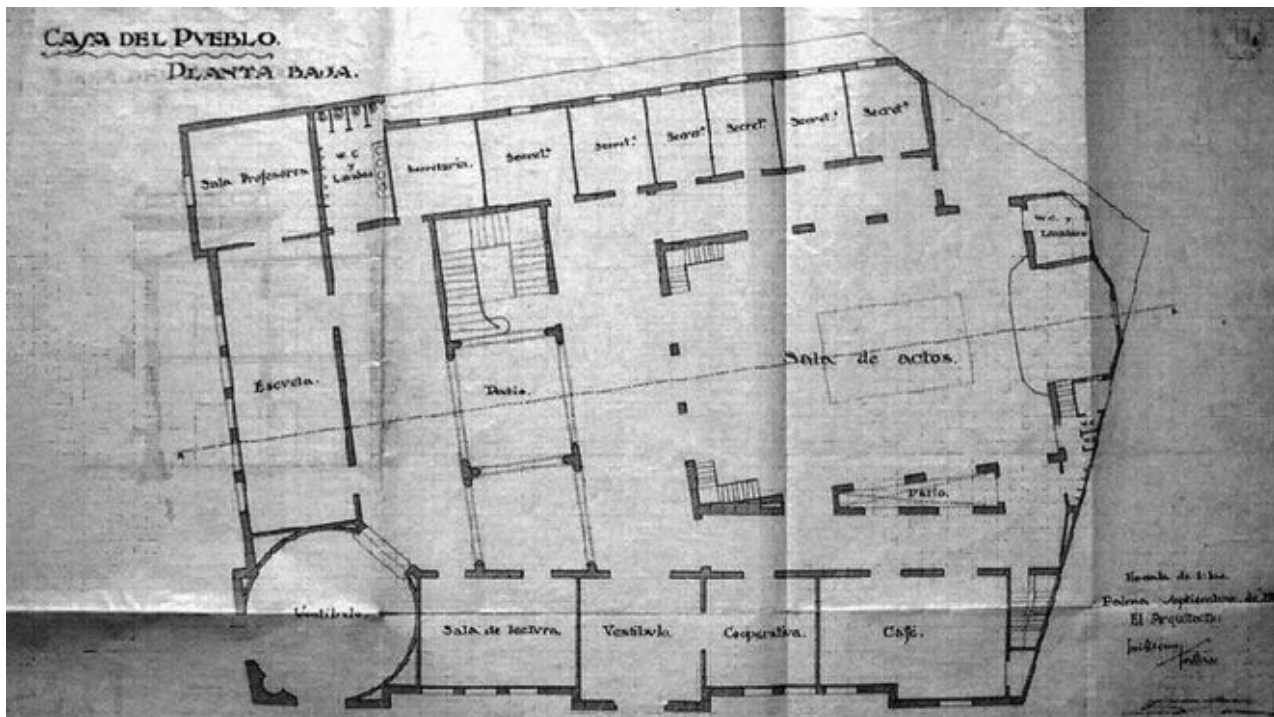
Antoni Vidal Nicolau
(Dr. en Història)

La Casa del Poble va ser un dels edificis més emblemàtics de l'eixample de Palma. El projecte de construcció de la Casa del Poble s'inicià a partir de la donació que, el 1918, feu el financer Joan March. Aquest edifici acollí les societats obreres d'ideologia socialista i, inicialment, també les anarcosindicalistes. Des de la Casa s'impulsaren reivindicacions com la de la jornada legal de les vuit hores i es fomentà l'associacionisme obrer en sectors que fins aleshores no comptaven amb un sindicat.

Fisseny de Guillem Forteza. Font: Ginard, D., *La Casa del Poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, Leonard Muntaner, Palma, 2016.

La primera pedra es col·locà el 20 de gener de 1920 i, quatre anys més tard, el gener de 1924, s'inaugurà oficialment l'edifici de dues plantes, projectat per l'arquitecte Guillem Forteza. Era una de les cases del poble més modernes d'aleshores. A la planta baixa hi havia l'habitatge del conserge, el cafè, set despatxos, la seu del patronat de la Casa del Poble, les dependències de la cooperativa obrera i de l'escola obrera. A la primera planta hi havia set despatxos més, la sala de lectura i la biblioteca. També hi havia un teatre amb 450 localitats.

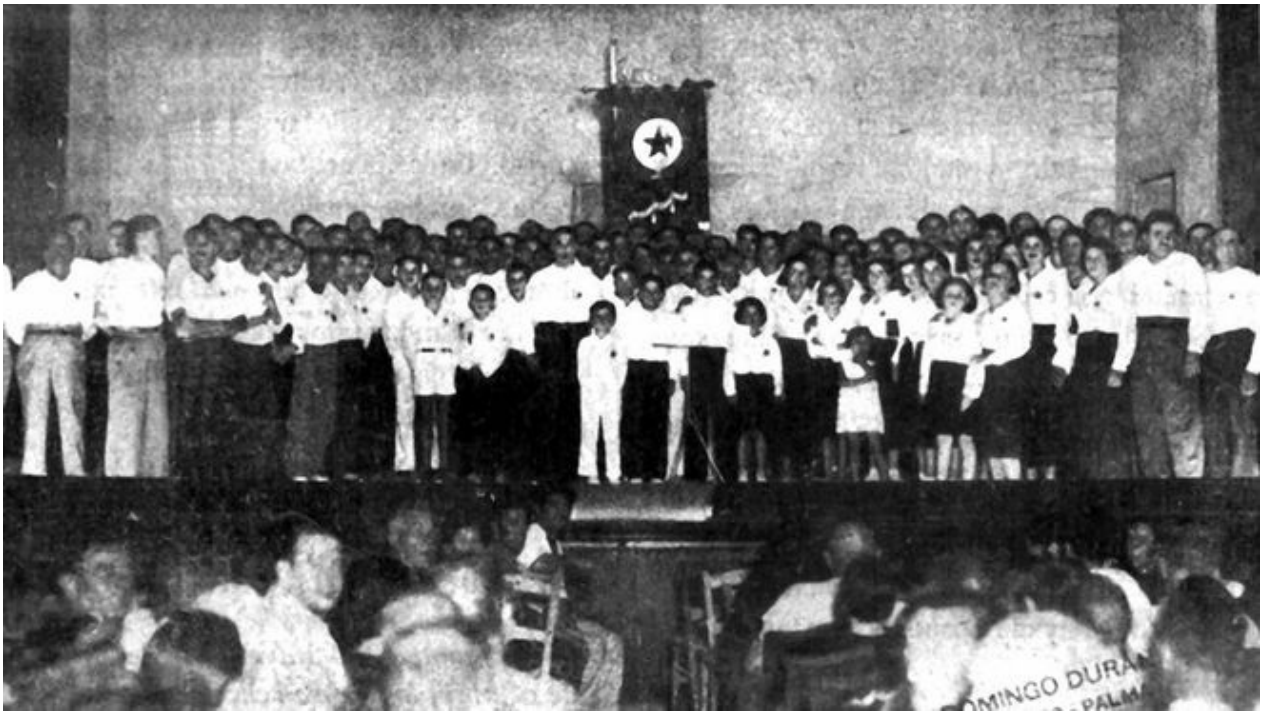

Plànol de la Casa del Poble. Font: Ginard, D., *La Casa del Poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, Lleonard Muntaner, Palma, 2016.

Entre 1924 i 1936 tengué un paper clau en la promoció d'activitats dedicades a les classes treballadores. Per exemple, impulsà l'entitat Salud y Cultura que promovia les activitats culturals i l'exercici físic. Fins i tot, en els últims anys, disposà d'un gimnàs per a la pràctica esportiva dels militants. A més, s'hi constituí una càtedra de teatre que escenificà nombroses obres teatrals i també una coral que participava en els actes festius.

Teatre de la Casa del Poble. Font: Ginard, D., *La Casa del Poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, Lleonard Muntaner, Palma, 2016.

Coral de la Casa del Poble. Font: Ginard, D., *La Casa del Poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, Lleonard Muntaner, Palma, 2016.

Amb la proclamació de la República i fins al juliol de 1936 tengué un funcionament molt actiu i fou seu de multitud de societats obreres. Per una banda, promogué conferències on es divulgava no només la ideologia obrerista sinó també altres temàtiques com l'higienisme, el foment de l'educació, el coneixement científic i, fins i tot, l'educació sexual. A la vegada, oferia cursos de mecanografia, comptabilitat i càlcul pels afiliats als sindicats. S'hi celebraven els actes públics de les societats obreres i dels partits d'esquerres, com a mítings i altres esdeveniments. Per exemple, el febrer de 1935 s'hi instal·là la capella ardent de Llorenç Bisbal, líder històric del socialisme de Mallorca. Segurament perquè era un centre de vida obrera, el 4 de juny de 1936 dos membres de la Falange feren explotar un potent artefacte en un dels finestrals de l'edifici. Hi hagué set ferits.

La nit del 18 al 19 de juliol de 1936 s'hi concentrà un important grup d'obrers que hi acudí per escoltar les notícies que la ràdio emetia sobre la sublevació militar del nord d'Àfrica i la Península i s'intentà infructuosament que el governador civil autoritzàs l'entrega d'armes a les forces obreres. A les set i mitja del matí del 19 de juliol, militars rebels a la República ocuparen l'edifici i detingueren dirigents i militants que eren a dins. Així, la Casa del Poble fou ocupada per la Falange, que la convertí en el Cuartel José Antonio, on es torturà a dirigents i militants d'organitzacions d'esqueres.

Falange ocupà la Casa del Poble el 1936. Font: Ginard, D., *La Casa del Poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, Lleonard Muntaner, Palma, 2016.

El 1937, la Falange abandonà l'edifici i aquest passà a ser propietat de la Delegació Nacional Sindical que hi creà el Centre de Formació Professional Verge de Lluc. El 1975, quan el Franquisme donava els últims alens, es procedí al seu esbucament amb l'excusa del seu mal estat. Però la realitat era que es volia impedir que l'edifici retornàs als seus orígens: la seu de les organitzacions obreres de Palma.

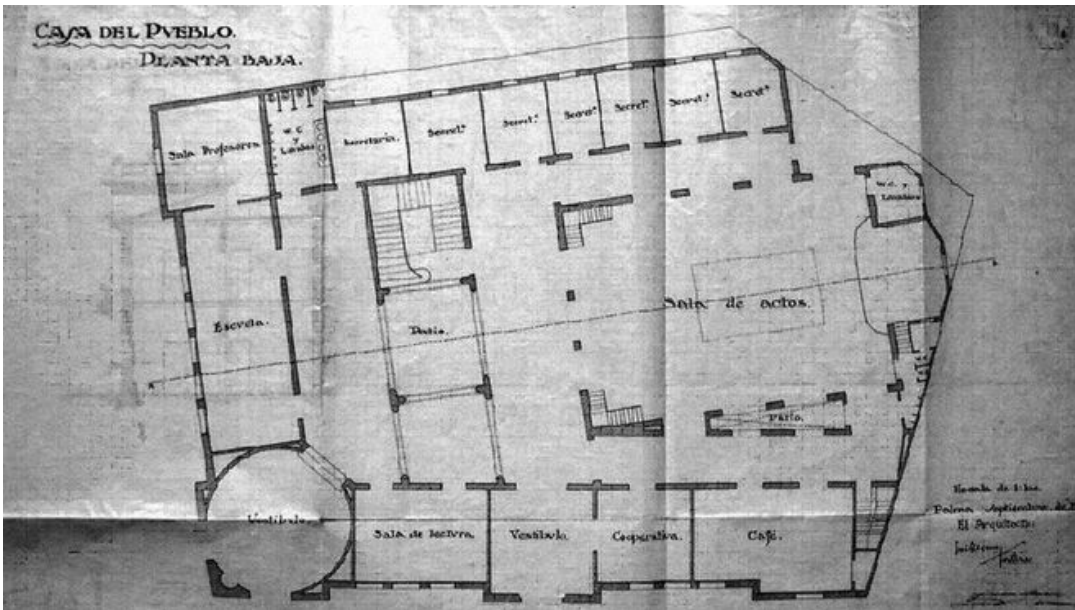
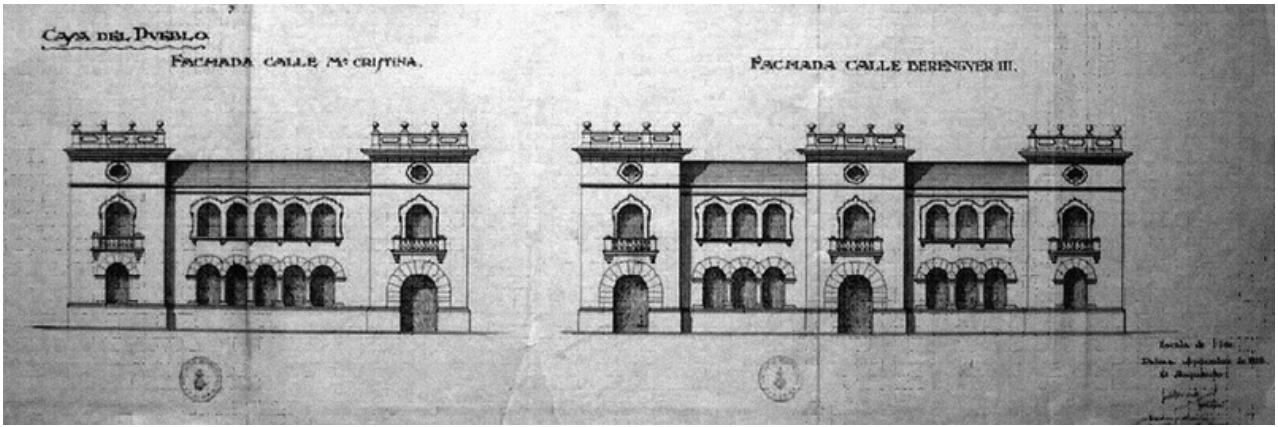
Amb la recuperació de la democràcia, es retornà el patrimoni sindical històric a les principals centrals sindicals i el solar de l'antiga Casa del Poble acabà sent propietat del Ministeri de Treball, que el va vendre a un fons d'inversió que ara pretén construir-hi un bloc d'habitatges.

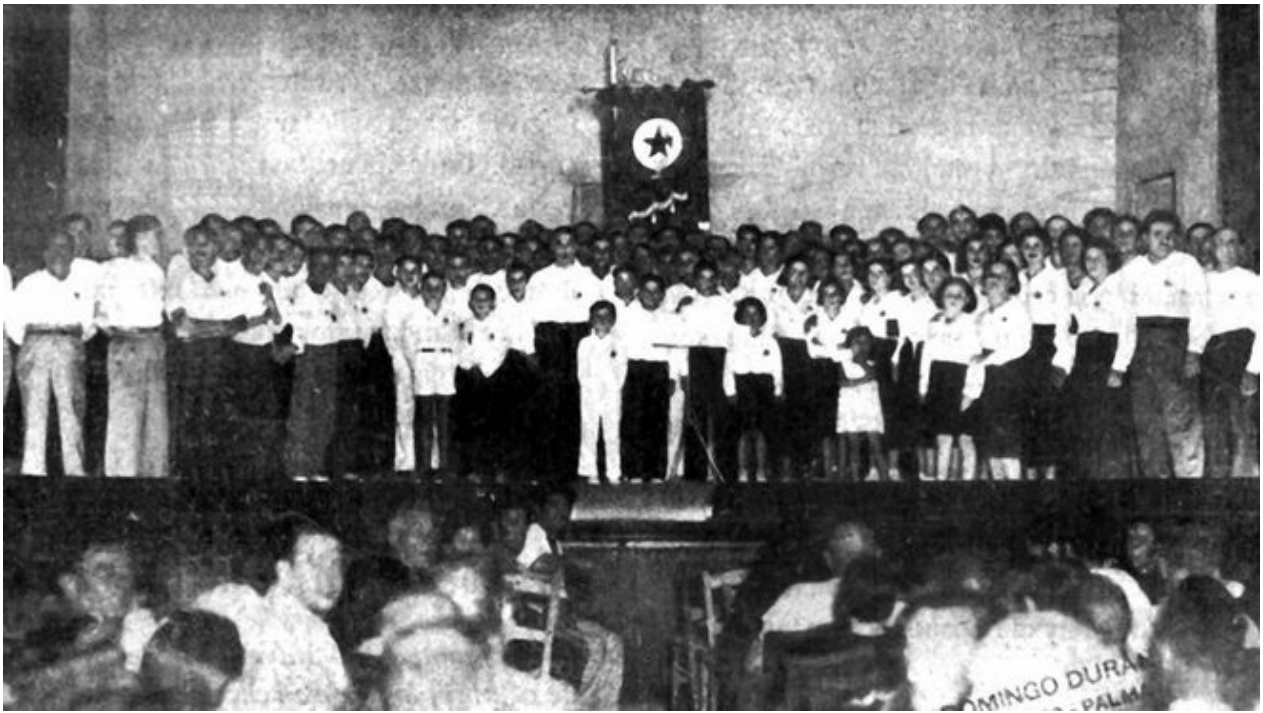

1 de Maig de 1979. Font: Foto del Col·lectiu Embat. Facebook Salvem la Casa del Poble

Mural del 2022. Font: Amics de la Casa del Poble

CASA DEL POBLE

-*Casa del poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, La. Salamanca: Sígueme, 2020.

-Quetglas, Josep. *Les architectures de la Casa del Poble de Palma: 1918-1924*. Barcelona: Associació d'Idees, 2015.

MOVIMENT OBRER

-Capellà, Llorenç. *Ignasi Ferretjans o la lluita pel socialisme, FSB-PSOE*. Ciutat de Mallorca: Palma, 1986.

-Història de la UGT a les Illes Balears: un segle de lluita social. Palma: Documenta Balear, 2004.

-Cent anys construïnt llibertat : la CNT a Mallorca 1910-2010. Algaida: El Moixet Demagog : Grup D'Estudis Llibertaris Els Oblidats, 2010.

-Gabriel, Pere. *El moviment obrer a les Balears (1869-1936)*. Palma: Documenta Balear, 1997.

-Gabriel, Pere. *El moviment obrer a les Balears (1869-1936)*. Palma: Documenta Balear, 1997.

-Ídem. *El moviment obrer a Mallorca*. Barcelona: Curial, 1997.

-Ginard Féron, David. *El moviment obrer de Mallorca i la Guerra Civil (1936-1939)*. Barcelona: Abadia de Monserrat, 1999.

-Ídem. *Aurora Picornell (1912-1937): de la història al símbol*. Palma: Documenta, 2013.

-Ginard Féron, David i Nadal, Antoni. *El socialisme a les Balears (1848-1977)*. Palma: Documenta Balear, 2019.

-"Mallorca. 1869-1952". A: *Invisibles: diccionari de militants, organitzacions i sindicats llibertaris de les Illes Balears, Els*. V. 1. Palma: Els Oblidats, 2011.

-Martínez Grimalt, Joan Tomàs. *La construcció d'una cultura socialista a Mallorca (1900-1909): el setmanari El Obrero Balear*. Palma: Documenta Balear, 2009.

ALTRES RELACIONATS

- Alexandre Jaume Rosselló i el seu temps (1879-1937)*. Palma: Ajuntament de Palma: Lleonard Muntaner, 2019.
- Capellà, Llorenç. *Diccionari Vermell*. Mallorca: Moll, 1989. Biblio Cort
- Font Jaume, Alexandre. *Alexandre Jaume Rosselló (1879-1937)*. Palma: Lleonard Muntaner: Institut d'Estudis Baleàrics, 2011.
- Garcerán Aulet, Rafael. *Joan Monserrat Parets: socialista i educador*. Lluçmajor: Agrupació Socialista de Lluçmajor (PSIB-PSOE), 2008.
- Garí Salleras, Bartomeu. *La repressió feixista a Mallorca durant la Guerra Civil i la postguerra (1936-1945)*. Palma: Lleonard Muntaner, 2019. Biblio Cort
- Ginard Féron, David. *Ateu Martí (1889-1936): anticlericalisme i compromís republicà*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 2020.
- Herranz Hammer, Albert i Roque Company, Joan Maria. *La Segona República a Mallorca. El temps, els fets, els protagonistes*. Palma: Miquel Font, 2006.
- Diccionari del teatre a les Illes Balears. Vol I. Palma: Lleonard Muntaner; Barcelona: Abadia de Montserrat, 2003.
- Mas Quetglas, Joan. Els mallorquins de Franco: la Falange i el Moviment Nacional. Palma: Documenta Balear, 2003.
- Moner i Mora, Catalina, i Pons Bosch, Jordi. *Gabriel Alomar. Pedagog, publicista, escriptor i polític*. [Palma]: Illa : Illenc-Institut d'Estudis Baleàrics, DL 2017.
- Segona República. Mallorca, 1931-1936, La*. Palma: Illa Edicions, 2022. Biblio JML

- Nadal Antoni. *El 1r de Maig a Palma*. Palma: Ajuntament, 1988.
- Ídem. *Rituals obrers i avalots estudiantils a Mallorca (1890-1980)*. Documenta Balear, Palma, 2015.
- Santana i Morro, Manuel. *Classe obrera, cultura i educació a Mallorca : 1868-1936*. Palma: Cort, 2002.
- Ídem. *El forjament de la solidaritat : mutualitats, cooperatives, societats obreres i recreatives a Mallorca : 1868-1936*. Palma: Cort, 2002.
- Vidal Nicolau, Antoni. *Llorenç Bisbal: el líder històric del socialisme mallorquí (1876-1935)*. Palma: Illa Edicions, 2022.

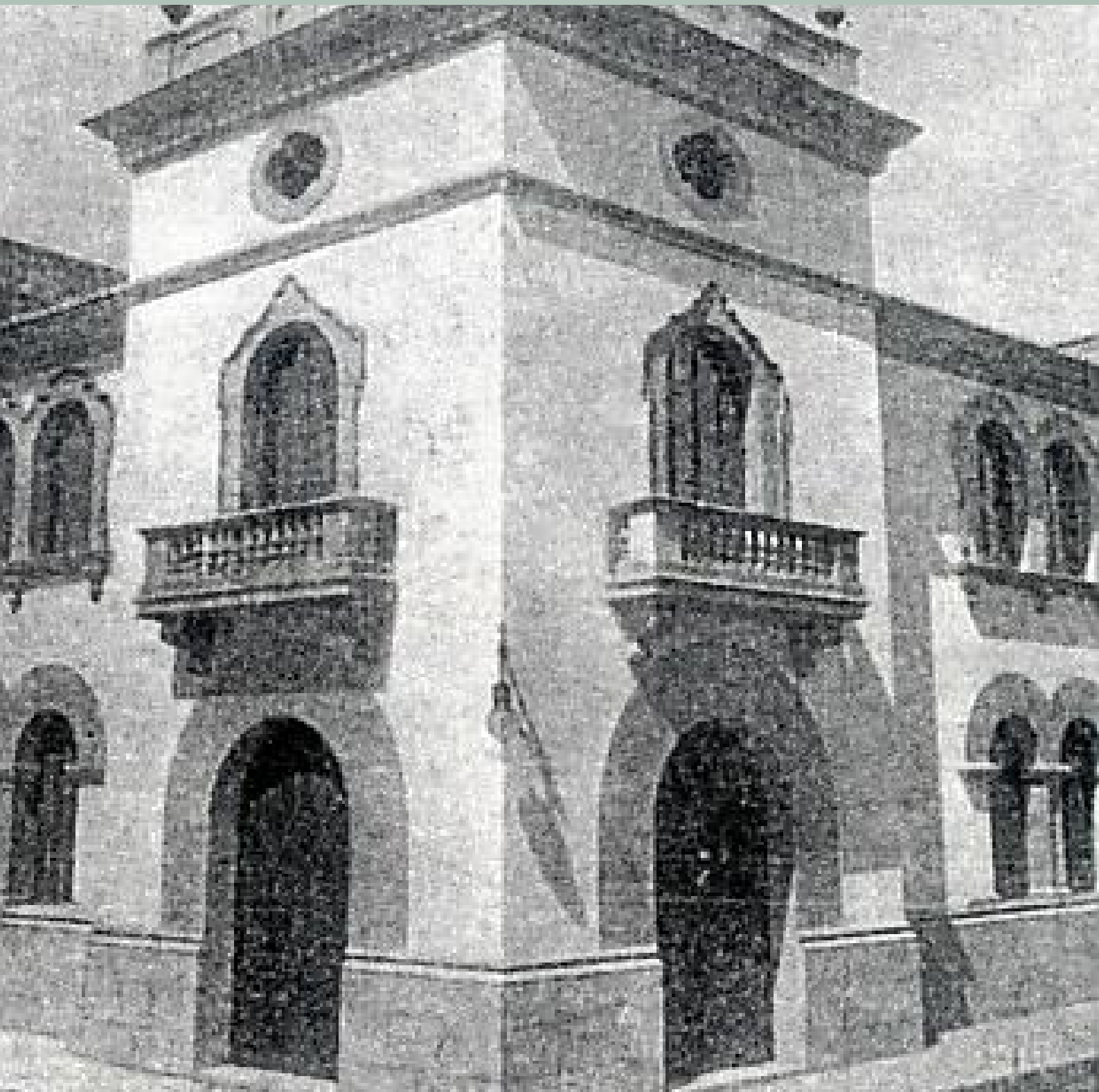
JOAN MARCH

- Benavides, Manuel, D. *El último pirata del Mediterráneo*. Palma: Miquel Font, 2006.
- Cabrera, Mercedes. *Juan March 1880-1962*. Palma: Documenta Balear, 2009.
- Ferrer Guasp, Pere. *Joan March: els inicis d'un imperi financer: 1900-1924*. Palma: Cort, 2000.
- Ídem. *Joan March: la cara oculta del poder: 1931-1945*. Palma: Cort, 2004.
- Ídem. *Joan March, l'home més misteriós del món*. Barcelona: Ediciones B, 2008.
- Marimon Riutort, Antoni. *El triomf de Joan March: les eleccions a Corts d'abril de 1923*. Palma: Lleonard Muntaner, 2020.

- Mas Quetglas, Joan. *Els mallorquins de Franco: la Falange i el Moviment Nacional*. Palma: Documenta Balear, 2003.

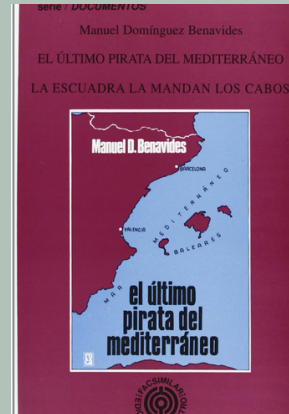
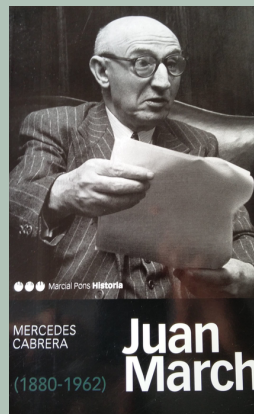
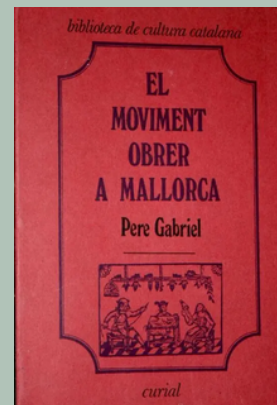
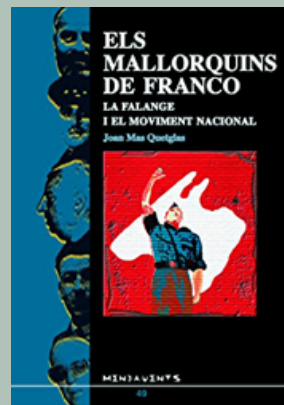
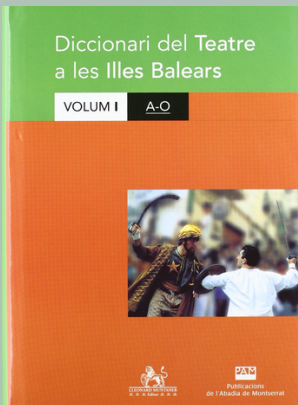
- Herranz Hammer, Albert i Roque Company, Ana Maria. *La Segona República a Mallorca i la Guerra Civil*. Palma: Miquel Font, 2006.

LA CASA DEL POBLE

MAIG 2022

GUIA DE LECTURA

Per consultar la disponibilitat:

Cabib: catàleg bibliogràfic de l'Ajuntament de Palma
https://cabib.uib.es/screens/menu_cat.html

MOVIMENT OBRER I CASA DEL POBLE

-*Casa del poble i el moviment obrer a Mallorca (1900-1936)*, La. Salamanca: Sígueme, 2020.

-*Cent anys construïnt llibertat : la CNT a Mallorca 1910-2010*. Algaida: El Moixet Demagog : Grup D'Estudis Llibertaris Els Oblidats, 2010.

- *Diccionari del teatre a les Illes Balears. Vol I. Palma: Leonard Muntaner; Barcelona: Abadia de Montserrat, 2003.*

-Gabriel, Pere. *El moviment obrer a les Balears (1869-1936)*. Palma: Documenta Balear, 1997.

-Ídem. *El moviment obrer a Mallorca*. Barcelona: Curial, 1997.

-Ídem. *Aurora Picornell (1912-1937): de la història al símbol*. Palma: Documenta, 2013.

-Ídem. *El moviment obrer de Mallorca i la Guerra Civil (1936-1939)*. Barcelona: Abadia de Monserrat, 1999.

-Herranz Hammer, Albert i Roque Company, Ana Maria. *La Segona República a Mallorca i la Guerra Civil*. Palma: Miquel Font, 2006.

-*Història de la UGT a les Illes Balears: un segle de lluita social*. Palma: Documenta Balear, 2004.

-Martínez Grimalt, Joan Tomàs. *La construcció d'una cultura socialista a Mallorca (1900-1909): el setmanari El Obrero Balear*. Palma: Documenta Balear, 2009.

-Mas Quetglas, Joan. *Els mallorquins de Franco: la Falange i el Moviment Nacional*. Palma: Documenta Balear, 2003.

-Nadal Antoni. *El 1r de Maig a Palma*. Palma: Ajuntament, 1988.

-Santana i Morro, Manel. *Classe obrera, cultura i educació a Mallorca : 1868-1936*. Palma: Cort, 2002.

-Ídem. *El forjament de la solidaritat : mutualitats, cooperatives, societats obreres i recreatives a Mallorca : 1868-1936*. Palma: Cort, 2002.

-Vidal Nicolau, Antoni. *Llorenç Bisbal: el líder històric del socialisme mallorquí (1876-1935)*. Palma: Illa Edicions, 2022.

JOAN MARCH

-Benavides, Manuel, D. *El último pirata del Mediterráneo*. Palma: Miquel Font, 2006.

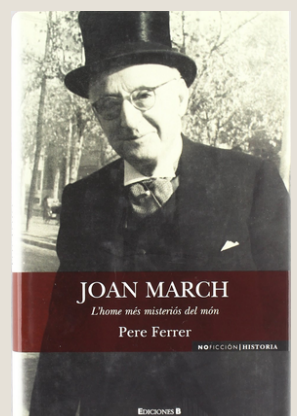
-Cabrera, Mercedes. *Juan March 1880-1962*. Palma: Documenta Balear, 2009.

-Ferrer Guasp, Pere. *Joan March : els inicis d'un imperi financer: 1900-1924*. Palma: Cort, 2000.

-Ídem. *Joan March: la cara oculta del poder: 1931-1945*. Palma: Cort, 2004.

-Ídem. *Joan March, l'home més misteriós del món*. Barcelona: Ediciones B, 2008.

-Marimon Riutort, Antoni. *El triomf de Joan March: les eleccions a Corts d'abril de 1923*. Palma: Lleonard Muntaner, 2020. Biblio Cort

Altres relacionats

-Capellà, Llorenç. *Diccionari Vermell*. Mallorca: Moll, 1989. Biblio Cort

-*Segona República. Mallorca, 1931-1936, La*. Palma: Illa Edicions, 2022. Biblio JML

-*Alexandre Jaume Rosselló i el seu temps (1879-1937)*. Palma: Ajuntament de Palma: Lleonard Muntaner, 2019. Biblio Cort

-Font Jaume, Alexandre. *Alexandre Jaume Rosselló (1879-1937)*. Palma: Lleonard Muntaner: Institut d'Estudis Baleàrics, 2011. Biblio JML

-Garcerán Aulet, Rafael. *Joan Monserrat Parets: socialista i educador*. Lluçmajor: Agrupació Socialista de Lluçmajor (PSIB-PSOE), 2008. Biblio Cort

-Garí Salleras, Bartomeu. *La repressió feixista a Mallorca durant la Guerra Civil i la postguerra (1936-1945)*. Palma: Lleonard Muntaner, 2019. Biblio Cort

-Ginard Féron, David. *Ateu Martí (1889-1936): anticlericalisme i compromís republicà*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 2020. Biblio JML

Herranz, A. i Roque, J.M., *La Segona República a Mallorca. El temps, els fets, els protagonistes*, Miquel Font, Palma, 2006. Biblio JML

Mas, J., *Diccionari del teatre a les Illes Balears. Volum I*, Abadia de Monserrat, Lleonard Muntaner, Barcelona, Palma, 2003. Biblio Cort

Mas, J., *Els mallorquins de Franco. La Falange i el Moviment Nacional*, Documenta Balear, Palma, 2003. Biblio JML

Moner, L., i Pons, J., *Gabriel Alomar. Pedagog, publicista, escriptor, poeta i polític*, Illa Edicions, Palma, 2017. Biblio Cort

- *Diccionari del teatre a les Illes Balears. Vol I. Palma: Lleonard Muntaner; Barcelona: Abadia de Montserrat, 2003.*

-Ginard Féron, David. *Ateu Martí (1889-1936) : anticlericalisme i compromís republicà*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 2020.

MOVIMENT OBRER I CASA DEL POBLE

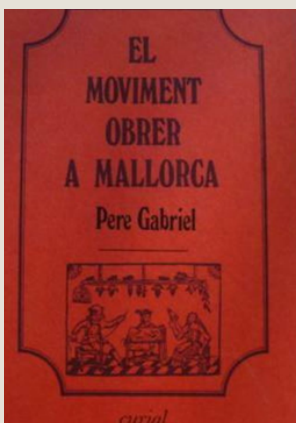
Cent anys construint llibertat : la CNT a Mallorca 1910-2010. Algaida: El Moixet Demagog : Grup D'Estudis Llibertaris Els Oblidats, 2010.

El present volum recull la història de l'anarquisme a Mallorca, des dels seus orígens i fins a l'any 2010. Ben documentat, aporta una exhaustiva bibliografia sobre el tema.

Gabriel, Pere. El moviment obrer a les Balears (1869-1936). Palma: Documenta Balear, 1997.

El procés d'industrialització conegut per les illes Balears durant els segles XIX i XX generà l'aparició d'un moviment obrer de dimensions considerables. Aquest llibre ofereix una anàlisi de les tres grans etapes que caracteritzaren l'evolució del moviment obrer a les Balears fins a la Guerra Civil.

Gabriel, Pere. El moviment obrer a Mallorca (1869-1936). -Barcelona: Curial, 1973.

?

Sumari:

Introducció.....	3
L'eutanàsia al món.....	4
L'eutanàsia a Espanya.....	5

Guia de lectura

Coneixements.....	7
Novel·les.....	8
Pel·lícules.....	9
Associacions i entitats.....	9
Legislació i publicacions al web.....	10
Testimonis.....	11